

Bhāg. P. 10, 15, 3. — b) *Geschmack* —, *Gefallen an Etwas* (loc.) *habend*; = रसिक MED. t. 223. इलनिधिवचसा पालने Verz. d. Oxf. H. 333, a, 29. fg. — 2) m. a) N. eines zu den Göttern des oberen Gebietes gezählten Bewahrs der himmlischen Wasser, der durch Regen und Bäche Fruchtbarkeit schenkt, NAIGH. 5, 4. NIR. 10, 24. वृष्टिभिस्तर्पयन्तं सरस्वत्-मवसे त्रोकृवीमि RV. 1, 164, 52. 7, 96, 4. fgg. 10, 66, 5. AV. 7, 40, 1. 2. 9, 4, 9. TS. 2, 5, 4, 2. PĀNĀV. Bā. 16, 5, 15. Ind. St. 3, 242, b. — b) N. eines der Genie Sarasvatī entsprechenden Genius: मनो वै सरस्वात्वाकसरस्वती ÇAT. Bā. 7, 5, 2, 31. 11, 2, 4, 9. सत्यवाच् TS. 1, 8, 29, 1. — c) Meer AK. 1, 2, 2, 1. 3, 4, 24, 60. H. 1073. an. 3, 307. MED. HALĪ. 3, 30. HARIV. 11592. — d) Fluss AK. 3, 4, 24, 60. H. 1091. H. an. MED. — e) N. pr. eines Flusses, = सरस्वती Bhāg. P. 4, 14, 36. — 3) f. सरस्वती a) eine an Wasserbecken reiche Gegend MBh. 1, 7745. — b) N. pr. eines mächtigen in das Meer mündenden Stromes (RV. 6, 61, 2. s. 7, 95, 1. 2), vermuthlich des Indus und seiner Genie, welche die Anwohner ihrer Ufer schützt (6, 61, 14. 7, 96, 2) und Güter aller Art verleiht. Dieser Name Wassermassen, gleichsam Teiche oder Seen, in sich befassend wäre als der besondere und heilige, सिन्धु d. i. der Fluss als der allgemeine und profane zu betrachten. Auf das Flüsschen in Madhjadēca (s. c) hat die spätere Zeit mit dem Namen die Attribute der Heiligkeit übertragen; dass dasselbe aber in der Vorzeit ein Strom gewesen wäre, auf welchen die Schilderung des Veda passen sollte, lässt sich nicht wahrscheinlich machen. NAIGH. 5, 5. NIR. 2, 23. 9, 26. 11, 25. RV. 1, 89, 3. 164, 19. अम्बितमे नदीतमे देवितमे सरस्वति 2, 41, 16. fgg. 30, 8. 32, 8. 3, 34, 13. 5, 42, 12. आ नो देवः पर्वतादा सरस्वती गन्तु 43, 11. 46, 2. 6, 49, 7. 50, 12. सरस्वतो सिन्धुभिः पिन्वमाना 52, 6. 7, 9, 5. स० सप्तथी सिन्धु-माता 36, 6. 39, 5. 40, 3. 8, 21, 17. fg. 10, 17, 7. 30, 12. 131, 5. 184, 2. सरस्वत्यवन्तु सप्त सिन्धवः VĀLAKH. 6, 4. VS. 19, 93. fg. पञ्च नद्यः सरस्वती-मर्षिं यत्ति सन्नोतसः 34, 11. AV. 4, 4, 6. 5, 23, 1. 6, 3, 2. 89, 3. 7, 68, 1. 14, 2, 15. 20. 16, 4, 4. 19, 31, 9. fg. TS. 1, 8, 23, 3. ÇAT. Bā. 1, 6, 2, 4. 11, 4, 2, 3. 12, 7, 4, 12. 2, 5. 14, 9, 2, 8. KĀTJ. Çā. 9, 1. 18. 8, 5. LĀTJ. 5, 3, 2. ÇĀNKH. GĀM. 1, 13. KAUC. 43. 81. — c) N. pr. eines kleinen heilig geachteten Flusses, der mit der Dṛshadvatī die Grenzen von Brahmāvartā bildet, im Sande verläuft, schliesslich aber nach der Vorstellung der Inder, unter der Erde fortfließend, sich mit der Gaṅgā und Jamunā vereinigt (vgl. विनशन). Sie erhält öfters den Beinamen पूर्वा oder प्राची. AK. 1, 2, 2, 33. H. 1083. H. an. MED. RV. 3, 23, 4. 10, 64, 9. 75, 5. AIR. Bā. 2, 19. vielleicht AV. 6, 30, 1. — ÇAT. Bā. 1, 4, 4, 14. TS. 7, 2, 1, 4. LĀTJ. 10, 15, 1. 18, 13. 19, 4. PĀNĀV. Bā. 25, 10, 1. KĀTJ. Çā. 13, 3, 20. 24, 6, 22. ÇĀNKH. Bā. 12, 2. 3. ĀÇV. Çā. 12, 6, 2. 3. Ind. St. 1, 41 (०मूल). ०दृषदत्यो-र्देवमद्योर्दत्तरम् । तं देवनिर्मितं देशं ब्रह्मावर्तं प्रचक्षते ॥ M. 2, 17. H. 949. M. 11, 77. MBh. 1, 3779. 3, 7085. 5, 7049. 6, 321 (VP. 180). HARIV. 7736. 9506. 9515. 12021. 12828. R. 2, 71, 5. R. GOAR. 2, 70, 12. 85, 5. 100, 28. 4, 40, 24. सावित्री 41, 57. अत्तःसलिला RAGH. 3, 9. ÇĀK. ÇH. 139, 7. VARĀH. BĀH. S. 16, 31. Bhāg. P. 1, 7, 2. 16, 37. 3, 1, 21. 4, 19, 1. 9, 16, 23. 10, 78, 19. ०यमुनासंगम Verz. d. B. H. 143, 1. Verz. d. Oxf. H. 10, a, N. 1. 23, b, 14. 39, b, 22. 46, b, N. 3. 77, b, 44. 149, a, 31. — d) N. pr. anderer Flüsse MBh. 6, 343 (VP. 184). LĪA. 1, 84. im Dvīpa Çālmali Bhāg. P. 5, 20,

VII. Theil.

10. — e) Fluss überh. NAIGH. 1, 13. TRIK. 3, 3, 188. fg. H. 1080. H. an. MED. HALĪ. 3, 43. ein der Sarasvatī an Heiligkeit gleichkommender Fluss: deren drei AV. 6, 100, 1. sieben MBh. 9, 2188. fg. सर्वाः पुण्याः सरस्वत्यः सर्वा गङ्गाः समुद्रगाः MĀRK. P. 57, 30. — f) mit Iā und Bhāratī eine der drei Göttinnen in den Āpri-Liedern, auch mit Hoṭrā und Mahī genannt, z. B. RV. 1, 142, 9. 188, 8. 3, 4, 8; vgl. 2, 1, 11. — Daher g) Genie der Stimme und Rede NAIGH. 1, 11. NIR. 2, 23. AK. 1, 1, 5, 1. TRIK. 1, 1, 27. H. 241. H. an. MED. HALĪ. 1, 8. 5. सर्वास्वती सक् धी-भिर्स्तु RV. 7, 35, 11. AV. 5, 7, 4. 5. 10, 8. 6, 41, 2. 7, 57, 1. VS. 2, 20, 9. 30. 10, 30. 18, 37. 19, 12. AIR. Bā. 3, 1. 6, 7. वाग्वै सरस्वती ÇAT. Bā. 3, 9, 2, 7. 7, 5, 2, 31. Ind. St. 3, 242, b. 398. fgg. WEBER, GĪOT. 112. M. 8, 105. वेदानां माता MBh. 12, 12920. HARIV. 10243. 12104. RAGH. 4, 6. ÇĀK. 194. Spr. (II) 6025. VARĀH. BĀH. S. 26, 2. 46, 98. ०विलासाः Verz. d. Oxf. H. 196, b, 5. ०विनोदं करिष्यामि PĀNĀV. 5, 5 (ed. ORN. 2, 10). HIT. 116, 8 (समाधिस्थया zu lesen mit JOHNS.). WILSON, Sel. Works 1, 20 u. s. w. 2, 187. fgg. Verz. d. Oxf. H. 18, a, 14. 19, a, 4. 21, b, 1. 23, b, 11. 14. 94, b, 19. 255, a, 13. 287, a, 26. 284, b, 48. ein Hass zwischen der Çrī (Lakshmi) und der Sarasvatī (weil Reichthum und Gelehrsamkeit selten Hand in Hand gehen) Spr. (II) 3941. KATHĀS. 3, 78. RĀGA-TAR. 5, 471. ०मत्तं Verz. d. Oxf. H. 105, b, 10. fg. TĀRAN. 258. प्राज्ञापत्या PRAB. 11, 8. सरस्वत्याः पुत्रः Ind. St. 3, 460. unter den Namen der Durgā KATHĀS. 53, 171. Verz. d. Oxf. H. 39, b, 35. अदित्यस्य सरस्वत्यां जज्ञे पुत्रद्वयं शुभम् HARIV. 11550. als Gattin Vishṇu's PĀNĀV. 2, 3, 64. MANU'S MED. MBh. 5, 3973. Tochter Dakṣha's VP. 119, N. 12. — h) Rede überh. TRIK. 3, 3, 188. fg. H. an. MED. बुवंश्चित्रा सरस्वतीम् MBh. 12, 2764. सरस्वतीं बहुविधां पृथ-मुच्चारयिष्यथ (Frösche) 13, 4045. स्वच्छन्देव ते — प्रवृत्तयं सरस्वती R. 1, 2, 34. लघुसंदेशपदा RAGH. 8, 76. उदीरयामास सीता सत्यां सरस्वतीम् 15, 80. RĀGA-TAR. 5, 415. Bhāg. P. 3, 16, 13. Gabe der Rede, Beredsamkeit HARIV. 3285. 80 v. a. Lehre: यो ब्रूयाच्चापि शिष्याय धर्म्यी ब्राह्मीं सरस्वतीम् MBh. 13, 3434. Insbes. eine vom Himmel kommende Rede, Orakelstimme: गूढव्याप्या RAGH. 15, 46. आकाशभवा KUMĀRAS. 4, 39. गगणादेव-मुद्भूदशरीरा सरस्वती KATHĀS. 2, 68. 6, 20. 9, 70. 11, 14. 18, 312. 20, 32. 42, 171. 46, 126. RĀGA-TAR. 2, 72. — i) Bein. der Kuh TRIK. H. an. MED. VS. 8, 43. — k) eine Perle von Weib (स्त्रीरत्न) H. an. MED. — l) Bez. verschiedener Pflanzen: = ज्योतिष्मती und ब्राह्मी RĀGAN. im ÇKDR. = सोमलता ÇABDAK. im ÇKDR. = बिल्व (wegen सारस्वत) H. 815, Schol. — m) Bez. eines zweijährigen Mädchens, das bei der Durgā-Feier diese Göttin darstellt, ANNADĀKALPA im ÇKDR. unter कुमारी. — n) N. eines der zehn auf Schüler Çāmkarākarja's zurückgeführten Bettelorden, dessen Mitglieder das Wort सरस्वती ihrem Namen beifügen, Verz. d. Oxf. H. 227, b, 16. WILSON, Sel. Works 1, 202. — o) N. pr. der Gattin Dadhikā's HALL in der Einl. zu VĪSAVAD. 12. Çāmkarākarja's Verz. d. B. H. No. 841. Maṅḍanamīçra's (vgl. सरस्वाणी) Verz. d. Oxf. H. 256, a, 7. — o) abgekürzter Titel einer Grammatik Verz. d. Oxf. H. 110, b, 17. — Vgl. गुप्त०, ज्ञानेन्द्र०, नरसिंह०, नारायण०, नील०, नृसिंह०, भूमानन्द०, मधुसूदन०, मत्स्य०, माधव०, माधवरामानन्द०, विमल०, वीर०, शिवानन्द०, सारस्वत.

सरस् m. N. pr. eines Mannes WASSILJEW 200. TĀRAN. 39. 73. 105.